

Personvern og kontantfrihet

Kim Ellertsen

17.11.2014

Kontanter for en hver pris?

Kontanter

- Ikke opptatt av pengene som sådan
- Egenskapene ved kontanter
- Kan betale med befriende virkning
- Anonymt
- Hovedregel med unntak
- Kostnadsdrivende

Andre betalingsformer

- Effektivt betalingsmiddel
- Erstatning for penger
- Kan velges av partene?
- Ofte sporbart
- Lagring av transaksjonen
- Regulert
- Andre hensyn enn til betalers frihet

«Fjern tusenlappen»

Balanse mellom det kriminalitetsforebyggende og hvor inngripende et tiltak er.

- Hypotesen om at dette er kriminalitetsdrivende
 - Sirkulerer saktere enn andre valører
 - Lettest å transportere
- Ikke det samme som å fjerne kontantene
- Sett fra et personvernståsted
 - Mer balansert tilnærming enn det kontantløse

Er kontanter kriminalitetsdrivende?

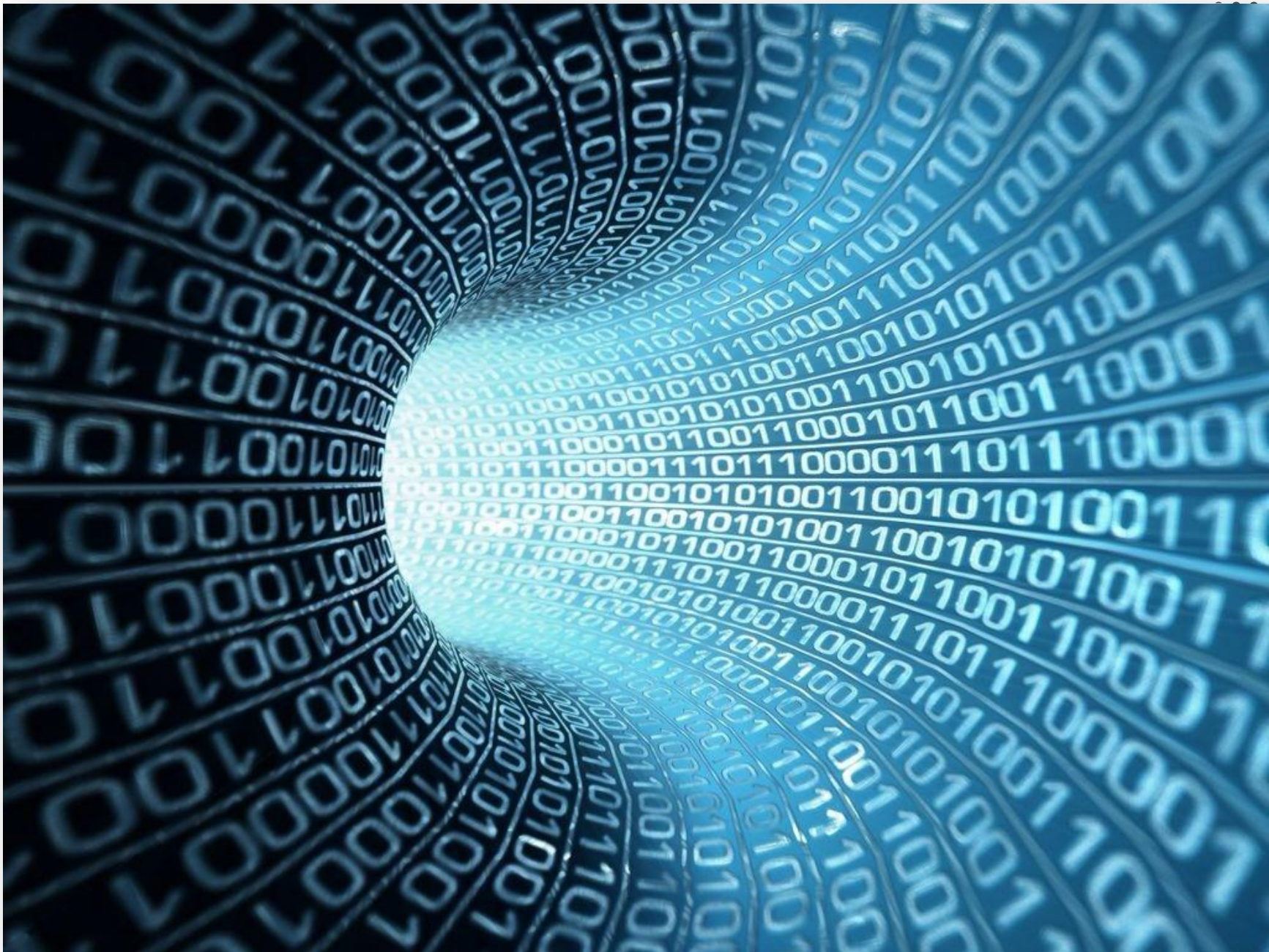

”Man tar altså problemet der det trykker fremfor å ta det ved roten”

(student Thomas Bjørnsen i Dagbladet 4.oktober 2011)

Virker det – lite som tyder på det

- hjelper trolig i moderat grad mot kriminelle.
- Det oppstår nye anonyme betalingsformer, f.eks ”bitcoins”. En anonym, desentral og digital valuta.
- Kriminelle har allerede fanget opp dette.
- Å fjerne kontanter for å fjerne kriminalitet fører bare til at kriminelle flytter til systemer som er enda mindre oversiktlig og enda vanskeligere å overvåke.

Personvern – hva koster det?

Eller hva er det verdt?

Norge mot kontantfritt samfunn

– Alt ligger til rette for at Norge kan bli verdens første kontantfrie samfunn. Kontanter representerer nå en så liten andel av betalingene i samfunnet at vi godt kan klare oss uten. Kontanthåndtering koster samfunnet det dobbelte av elektronisk betaling, og uten kontanter vil også problemene med ran, økonomisk kriminalitet og svarte penger bli kraftig redusert, sier direktør for prosessområde bank Jan Digraas i Finans Norge.

Samfunnsmessige kostnader ved kontantbruk ble i 2009 beregnet til 3,5 milliarder kroner av Norges Bank. Hver kontantbetaling "koster" samfunnet syv kroner, mens tilsvarende tall for betaling med BankAxept er fire kroner.

Liker 0 Tweet 0 Share 97 8+1 0

Han viser til statistikk som forteller at:

- Kortbruken fortsetter å øke; 8,6 prosent vekst første halvår i år mot tilsvarende periode i fjor.
- Mer enn åtte av ti kortbetalinger er med BankAxept-kort.
- Nordmenn bruker kortet sitt i snitt 350 ganger per år. Kun Island ligger høyere fordi de også bruker kortet til å betale regninger.
- Nordmenn tar stadig ut mindre kontanter i minibank og i butikker.
- Kontanter utgjør nå kun fem prosent av betalingsmidlene i samfunnet og kun fire prosent av husholdningenes pengebruk. Kun Sverige og Storbritannia har lavere andel kontanter.
- Samfunnsmessige kostnader ved kontantbruk ble i 2009 beregnet til 3,5 milliarder kroner av Norges Bank. Hver kontantbetaling "koster" samfunnet syv kroner, mens tilsvarende tall for betaling med BankAxept er fire kroner.

Hva er konsekvensen?

? Vi arbeider med å få på plass gode løsninger som er tilpasset det kontantløse samfunnet, sier økonomisjef i Bergen kirkelige fellesråd (BKF), Bjørg Sveinall Øgaard, om fremtidens kirkekollekt. Foto: BA/arkiv

Kirken vil ta kollekt via mobilen

“Always the eyes watching you and the voice enveloping you. Asleep or awake, working or eating, indoors or out of doors, in the bath or in bed – no escape. Nothing was your own except the few cubic centimetres inside your skull”

Nær fremtid?

- Mange transaksjoner som fortsatt krever kontanter?
- Private sammenhenger?
- Vil fremtiden bringe betalingsautomater til alle?
- Barn som skal selge lodd, kakebokser?
- Har vi tillit til at de som har opplysninger forvalter de rett?
- Hvem har fullmakter til å se «alt» uten vår medvirkning?
- Hvem kontrollerer at opplysninger blir håndtert godt nok?
- Ny personvernforordning?
- Flere ønsker ikke å håndtere kontanter?

Kontantalternativer – løsning?

Online-tjenster

- Svakhet – kan ikke fylle på anonymt
- Kan vi løse det?
- Sletteregimer?

Ihendehaverløsninger

- Typisk for mindre summer
- Intelligente ihendehaverløsninger (Sci-Fi)

Internasjonal valuta

- Bitcions

- Tror vi må ha et anonymt alternativ i fremtiden
 - Sporfrie elektroniske løsninger
- Vi må ha gode begrunnelser for å lagre opplysninger på individnivå
- Vi må ha rett til å vite hva «noen» har om oss
- Vi må ha retten til å bli glemt
- Gode demokratiske og transparente prosesser for hva staten skal vite om oss, hva de skal følge med på, hvilke fullmakter politi og hemmelige tjenester skal ha.
- Balanse mellom krav om e-spor og «kontanter»

Tusen takk for meg

kel@datatilsynet.no

M: 997 23 515

K: 22 39 69 21